

Відомості про автора:

Пануча Микола Васильович – доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальної та практичної психології Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Статтю подано до друку 10.04.2015.

УДК 159.9.

© І. М. Ревякіна, Є.К. Курбанова, 2015 р.

І. М. Ревякіна, Є. К. Курбанова (м. Київ)

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АКЦЕНТУАЦІЙ ХАРАКТЕРУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРОЦЕС САМОРЕАЛІЗАЦІЇ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

У статті виявлено та проаналізовано теоретичні підходи дослідників у вивченні психологічних особливостей прояву акцентуацій характеру та їх впливу на процес самореалізації юнаків.

Ключові слова: акцентуації характеру, юнацький вік, психологічні особливості, теоретичні підходи, процес самореалізації.

В статье выявлены и проанализированы теоретические подходы исследователей в изучении психологических особенностей проявления акцентуаций характера и их влияния на процесс самореализации юношей.

Ключевые слова: акцентуации характера, юношеский возраст, психологические особенности, теоретические подходы, процесс самореализации.

The article identified and analyzed theoretical approaches researchers studying psychological features of display character accentuations and their impact on the process of self-realization in boys.

Key words: character accentuation, adolescence, psychological features, theoretical approaches, the process of self-realization.

Постановка проблеми. В юнацькому віці здійснюється перехід до самостійного життя, а саме самовизначення та самореалізація в межах соціального простору. Однак, прояви окремих рис характеру можуть виконувати роль бар'єрів на шляху до особистісної реалізації юнаків. Окремі юнаки схильні впадати у відчай, відчувати невпевненість у собі, втрачати інтерес до улюбленого роду занять, у той час як інші, «не піддаються» означеному впливу, а навіть, навпаки, відчувають бадьорість та мають бажання розвиватися й проявляти себе в улюбленій справі.

Метою статті є: з'ясування психологічних особливостей прояву акцентуацій характеру в юнацькому віці. **Завданнями є:** аналіз впливу акцентуацій характеру на процес самореалізації у юнаків.

Аналіз досліджень і публікацій. В психологічній науці дослідженням проблеми акцентуацій характеру займався німецький психіатр та психолог Е. Кречмер. Вчений вважав, що тип характеру залежить від статури особистості. Також дослідник стверджував, що поєднання особистісних рис, які становлять характер людини, не є випадковими. Вони утворюють чітко помітні типи, що дозволяють виявляти та будувати типологію характеру [7].

На думку К. Леонгарда, акцентуації - це загострення окремих рис характеру особистості, в результаті якого взаємодія з оточуючими може погіршуватися. Також вчений зазначав, що у багатьох юнаків окремі риси характеру настільки загострені (акцентуєвані), і за несприятливих умов можуть призвести навіть до розладів особистості. Отже, процес самореалізації може зупинитися на певному рівні та не відновлюватись, з домінуванням відповідних акцентуацій [8].

Американський психолог Л.Кольберг вважав, що акцентуації характеру в юнацькому віці виявляються в емоційній сфері, а саме інтенсивності почуттів та емоцій. Також дослідник зазначав, що певні риси характеру впливають на ефективність виконання ними різних видів діяльності. Таким чином вчений робить висновок, що акцентуації характеру, можуть бути корисними або шкідливими у процесі самореалізації особистості в межах професійної діяльності [2].

Російський психіатр П. Ганнушкін припускає, що акцентуація - це баланс на грані хвороби та здоров'я, а її загострені прояви можуть вказувати на хворобу [3]. В той же час російський дослідник С. Семичов вважав, що зіткнення з певною травматичною ситуацією може спровокувати розвиток відповідних рис характеру у юнаків, внаслідок якого виникають порушення їх поведінки. На думку фахівця, акцентуації суттєво впливають на процес самореалізації особистості юнацького віку [14]. Протилежної позиції дотримується Ю. Гіппенрейтер, наголошуючи на тому, що соціальна дезадаптація акцентуєваних особистостей або не настає, або не є довготривалою [4].

Вивченням означеної проблематики здебільшого займався А. Лічко, котрий наполягав на тому, що акцентуації характеру – це демонстрація в поведінці окремих рис характеру, що можуть призвести до певних відхилень особистості та негативно вплинути на процес її самореалізації [9].

Українські вчені Ю. Гільбух, С.Подмазін відзначають, що акцентуації характеру - це природне явище, яке спостерігається у підлітковому та ранньому юнацькому віці. А отже, на їх думку, акцентуації характеру не мають значного впливу на процес самореалізації особистості [11]. С.Дружилов емпірично виявив, що акцентуації впливають на виникнення негативних психічних станів та несприятливо відображаються на процесі самореалізації. Акцентуєвані риси характеру є високо інтегральним феноменом, який впливає на появу як і негативного, так і позитивного психічного стану [5].

На думку В. Моросанової для успішної діяльності характерна гармонійна і розвинена саморегуляція, яку утворює висока впевненість, наполегливість, відповідальність у поєднанні з низькою тривожністю. Тип акцентуації характеру відображає специфіку потенційних можливостей формування стилю самореалізації особистості юнацького віку. Юнаки, маючи окремі загострені риси характеру, можуть поводити себе специфічним чином, і навіть взагалі відмовитися від самореалізуючої активності. І лише гіпертимний тип акцентуацій сприяє необхідній активності у подоланні перешкод на шляху до їх власної самореалізації [10].

К. Абульханова зазначає, що існують бар'єри на шляху самореалізації особистості, які тісно пов'язані з акцентуаціями характеру. Властивості збудливого та педантичного типу акцентуацій можуть дещо заважати реалізації особистості, але розвиток її певних якостей, таких як впевненість та наполегливість підвищує саморегуляцію та самоздійснення [1].

І. Семенов відзначав, що потенційні можливості реалізуються за умов ефективної самоорганізації, саморегуляції та рефлексії юнаками власної життєдіяльності. Саме тому розвиток їхніх потенційних можливостей допоможе сприяти подальшим творчим успіхам у діяльності. При цьому необхідним є саморегуляція ними своєї поведінки, високий рівень мотивації досягнення, активність, ініціативність, впевненість, наполегливість, що можуть стати підґрунтям високої їх самоефективності [12].

Основний матеріал і результати досліджень. Юнацький вік – це період в якому особистість вступає в самостійне життя, обирає професію, змінює соціальні орієнтири. У цьому віці вирішуються специфічні задачі, а саме встановлення дружніх взаємин з однолітками та формування установок на сім'ю. За дослідженням американського психолога Л. Кольберга означений віковий період є сенситивним до формування світогляду та системи стійких моральних переконань. Моральна свідомість в юнацькому віці піднімається до ступеня стійких моральних переконань, що сприяє свідомій регуляції поведінки. Також, вчений стверджував, що юнацький вік характеризується досягненням особистістю постконвенційного рівня моралі. Вчений вважає, що моральний розвиток зумовлюється прогресивними змінами в інтелектуальній сфері. На доморальному рівні, який властивий дітям, їх мотивацією вчинків спочатку є конформне уникнення

покарання і отримання нагороди, а згодом - прагнення отримати користь від певної дії. Впродовж конвенційного етапу, що є типовим для підлітків, вони дотримуються суспільних норм та встановленого порядку, прагнуть до включення в суспільство, нерідко є конформними. Високий рівень розумового розвитку юнаків дозволяє їм перейти до постконвенційного рівня, на якому регуляція поведінки здійснюється власною «автономною» мораллю. На думку вченого, на цьому етапі також здійснюється самоаналіз та відбувається повне узагальнення знань про себе. Так, у цей непростий час простежується тенденція до змін в характері [2].

У психологічному словнику «характер» - це чітка форма мислення та розуміння, суттєва властивість особистості, в якій з певною логікою та внутрішньою послідовністю впливає поведінка та вчинки. Риси характеру також впливають на мотивацію особистості [12]. Вцілому, характер може змінюватись та деякі його риси можуть набувати певного загострення [10].

Перша спроба класифікації характерів, належить Платону, котрий створив типологію характерів, заснованих на етичних принципах. Він виділив 5 типів характеру:

- 1) нормальний (для цього типу характерна піднесена душа; переважає така її частина як інтелект);
- 2) тимократичний (з яскраво вираженим честолюбством, в якому переважає воля та потреба в боротьбі);
- 3) олігархічний, в якому ньому поєднуються як позитивні (стриманість і ощадливість), так і негативні (скупість і користолюбство) риси;
- 4) демократичний (переважає емоційність з моральною нестійкістю);
- 5) тиранічний (переважає лише емоційність) [2].

В психологічній літературі акцентуації характеру визначаються як дисгармонійність розвитку особистості, що виявляються в окремих рисах та зумовлюють підвищену уразливість особистості стосовно певних дій, ускладнюючи її адаптацію до повсякденних ситуацій [13].

За позицією П. Ганнушкіна, причинами виникнення акцентуацій можуть бути біологічні та соціально-психологічні. Серед біологічних виділяють:

- вплив спадковості (алкоголізм або прийняття наркотиків батьками);
- органічне ушкодження головного мозку (мозкова інфекція, черепно-мозкові травми);
- «пубертатна криза», що обумовлена нерівномірністю розвитку серцево-судинної та кістково-м'язової системи.

До соціально-психологічних слід віднести:

- недоліки сімейного виховання (вплив сімейного середовища на формування особистості, що є найбільш важливим, оскільки слугує основним суспільним інститутом соціалізації особистості);
- психічна травма.

З акцентуаціями характеру, як вважає вчений, пов'язані психологічні особливості саморегуляції діяльності особистості: індивідуальні відмінності будуть проявлятися в тому, як людина планує, програмує досягнення мети діяльності, враховує зовнішні та внутрішні умови, оцінює результати і коригує активність для досягнення суб'єктивно прийнятних результатів. Також дослідник стверджує, що психосоціальну дезадаптацію можуть викликати окремі психічні стани, спровоковані різними психотравмуючими обставинами (конфлікти з батьками, друзями, вчителями, неконтрольований емоційний стан, викликаний закоханістю, переживання сімейних розладів тощо) [3].

А. Лічко виділяє наступні види акцентуації характеру:

1. Явна акцентуація. Такий вид акцентуації обумовлений наявністю виражених рис певного типу характеру. Детально зібраний анамнез, довготривале спостереження за поведінкою, відомості від родичів. Всі ці компоненти дозволяють розпізнати цей тип. Проте, прояви окремих рис не перешкоджають задовільній соціальній адаптації. Акцентуовані риси характеру зазвичай добре

компенсовані, хоча в пубертатному та юнацькому періоді вони, як правило, загострюються і можуть обумовлювати тимчасові порушення адаптації й самореалізації.

2. Прихована акцентуація, пов'язана з тим, що у звичайних умовах риси певного типу характеру виражені слабо або зовсім непомітні. Навіть при тривалому спостереженні, різнобічних контактах і детальному знайомстві з особистістю важко скласти чітке уявлення про її тип характеру. Проте риси цього типу яскраво проявляються часом несподівано для оточуючих під дією окремих подразників або психічних травм. Виявлення акцентуованих рис, як правило, не призводить до помітної дезадаптації або вона буває короткочасною. Самооцінка може включати як латентні риси, так і риси протилежні, що є наслідком компенсації. Тому в самооцінці можуть фігурувати, здавалося б, несумісні поєднання шизоїдності та гіпертимності, істероїдності та психоастенічності.

А. Лічко також виділив 2 групи динамічних змін, пов'язаних з виникненням акцентуацій характеру:

Перша група включає перехідні, транзиторні зміни. У цій групі налічуються такі афективні реакції, як аутогресія, агресія, демонстративність.

До другої групи вчений відносить схильність до стійких змін, які можуть поділятися на декілька типів:

1) перехід явної акцентуації в приховану (акцентуовані риси стираються або компенсуються, тобто замінюються іншими, і тільки під впливом деяких чинників, адресованих уразливому місцю, риси цього вже прихованого, замаскованого, раптом виявляються несподівано);

2) формування акцентуацій на підґрунті психопатичного розвитку (важливу роль відіграє середовище, в результаті може спостерігатися перед хворобливий стан, а іноді захворювання);

3) трансформація видів акцентуацій характеру (приєднання до основного типу близьких, сумісних з цим типом інших акцентуацій).

Як зазначає вчений у деяких випадках, риси «нових» акцентуацій можуть домінувати над основними, а іноді риси однієї акцентуації можуть «витіснити» риси інших [9].

Німецький вчений К. Леонгард виокремив 12 типів акцентуацій, які в свою чергу, поділив на 3 групи:

1. Акцентуації характеру.
2. Акцентуації темпераменту.
3. Особистісні акцентуації.

Серед типів характеру акцентуованих особистостей К. Леонгард виокремлює:

1. Демонстративний тип. За умов прояву означеного типу, особистість виявляє яскраво виражений егоцентризм, вимагає уваги до своєї персони явним і опосередкованим способом. Юнаки, з даною акцентуацією, можуть намагатися привернути до себе увагу неправдивими, вигаданими історіями, або епатажним зовнішнім виглядом, ексцентричною поведінкою. У спілкуванні з цими юнаками треба виявляти обережність, явно викривати їхню неправдивість, або коментувати їх зовнішні прояви самовираження, оскільки це може призвести до травматичних наслідків для них самих;

2. Педантичний тип акцентуації характеру, вирізняє своїх носіїв інертністю психічних процесів, схильністю до застрягання на дрібницях, складністю прийняття рішень. Такі юнаки приваблюють рівним настроєм, надійністю у справах, сумлінністю;

3. Застрягаючий тип акцентуації вирізняється схильністю до стійких афектів, образ, ревнощів, підозрілості. Такі юнаки ініціативні у розв'язанні конфліктів, прагненні і в головному та дрібницях відстоювати власну точку зору;

4. Збудливий тип акцентуації характерний до юнаків, що схильні до емоційних вибухів як засобу періодичної розрядки нервової системи.

До акцентуацій темпераменту належать:

1. Гіпертимний тип. Юнакам з таким типом акцентуації притаманний підвищений фон настрою у поєднанні з прагненням діяльності, в той же час їм важко зосередитись на її виконанні.

2. Дистимний тип виявляє у своїх носіїв песимістичну спрямованість особистості, слабкість волевих зусиль;

3. Представники тривожного типу темпераменту вирізняються високим рівнем занепокоєності, комплексу неповноцінності. Такі юнаки рідко вступають в конфлікти, виявляють дружелюбність;

4. Циклоїдний тип акцентуації виявляється в залежності від зовнішніх подій, різких змінах настрою, що негативно позначається на взаєминах юнаків з оточуючими;

5. Афективно-екзальтований тип вирізняє своїх носіїв інтенсивністю темпу наростання реакцій. Такі юнаки реагують більш бурхливо, аніж інші. Вони виявляють себе гарними друзями, дуже прив'язані до близьких людей, їх екзальтація часто мотивується альтруїстичними чинниками. Ці юнаки надзвичайно переймаються переживаннями інших людей. Також вони можуть захоплюватися мистецтвом, природою. Релігійні переживання в них зазвичай дуже сильні;

6. Емотивний тип вирізняє молодих людей чутливістю й глибокими реакціями у сфері тонких емоцій, співчуттям до людей. Вони рідко вступають у конфлікти, образи не проявляють зовні, а переживають у собі. Ці юнаки мають високе почуття обов'язку, вони сумлінні виконавці.

До особистісних акцентуацій відносять:

1. Екстравертований тип акцентуації зумовлюється імпульсивністю вчинків, радістю від спілкування з оточуючими, новими враженнями. Такі молоді люди схильні підпадати під сторонній вплив, їх власна думка легко змінюється;

2. Інтровертований тип характеризує своїх носіїв низькою контактністю. Ці юнаки живуть не стільки сприйняттям, ай відчуттями та уявленнями. Зовнішні події зовсім не впливають на них. Вони спілкуються тільки в міру необхідності, люблять самотність, занурені у себе, нерішучі у вчинках.

К. Леонгард також відзначав, що у юнацькому віці переважаюча більшість – це екзальтовані особистості. Вони, як правило, активні у житті, вирізняються проявами бурхливих емоцій, швидкими змінами настрою [8].

У психологічній науці поняття «самореалізація» розглядалася у працях зарубіжного вченого А. Маслоу. Вчений визначав, що самореалізація - це повне розкриття здібностей і реалізація потенціалу особистості. А відтак, потреба в самореалізації, пов'язана з життєвим самовизначенням. В той же час досягнення особистості залежать від розвитку відповідних психологічних особливостей, а її творчі можливості визначаються за допомогою певних рис характеру. Важливим є вивчення індивідуально-психологічних можливостей самореалізації особистості, оскільки типологічні фактори включені у функціональну систему цілеспрямованої активності суб'єкта [12].

Як раніше було зазначено, самореалізація ускладнюється внаслідок окремих акцентуацій, цей факт емпірично досліджено у роботі В. Колесніченко. Вчена стверджує, що юнаки, яким притаманна гіпертимна акцентуація, мають високий рівень самореалізації, оскільки їм притаманні такі риси як оптимізм, жвавість, активність, завищена самооцінка. Середній рівень прояву гіпертимної акцентуації зумовлює зменшення рівня самореалізації особистості. Наявність низького рівня гіпертимної акцентуації пов'язана з нездатністю до успішної самореалізації в юнацькому віці. За позицією вченої, особистості з педантичним типом акцентуацій, тобто такими рисами характеру як формалізм, охайність, відповідальність, серйозність, схильні болюче переживати невдачі, мають низький рівень спроможності до самореалізації. Констатовано, що з прагненням до самореалізації зменшуються прояви характерні для означеного виду акцентуацій характеру. Юнаки з дистимним типом акцентуацій, є пасивними, досить часто знаходяться в пригніченому стані, характеризуються фіксацією на похмурих сторонах життя, уповільненістю дій та нездатністю до спілкування, і як наслідок, мають низький рівень самореалізації. Циклоїдний тип акцентуації визначається зміною від гіпертимного та дистимічного типу, оскільки у період гіпертимності юнаки проявляють активність, піднесений настрій, а в період дистимності, навпаки, змінюють манеру спілкування на повільну, замкнуту, пригнічену. Особистості з таким типом акцентуацій мають середній рівень самореалізації

себе в оточуючому середовищі. Юнаки, які характеризуються самокритичністю, обов'язковістю, надмірною боязкістю, постійно переживають занепокоєння та небезпеку, мають тривожний тип акцентуації, а відтак визначаються низьким рівнем домагань самореалізації. Афективно-екзальтований тип акцентуацій характеризується комунікабельністю юнаків, емоційною збудливістю, демонстративністю. Ці юнаки мають низький рівень самореалізації у зв'язку з проявами в поведінці вказаних рис. Демонстративний тип виявляється в прагненні юнаків до лідерства, авантюризму, наявності комунікативних навичок, що дозволяють їм легко переходити від однієї манери спілкування до іншої. Юнаки з таким типом акцентуацій мають середній рівень самореалізації. Середній рівень самореалізації також мають юнаки зі збудливим типом акцентуацій характеру. Цей тип характеризує юнаків, які мають труднощі з самоконтролем, їм властива імпульсивність, роздратованість та агресія.

Отже, спираючись на позицію науковців, вважаємо, що збудливий, дистимний, афективно-екзальтований та педантичний типи акцентуації характеру негативно позначається на процесі самореалізації юнаків. Гіпертимна акцентуація характеру може в окремих ситуаціях позитивно вплинути на їх особистісний саморозвиток. Деякі акцентуації взаємопов'язані між собою: педантичний та афективно-екзальтований тип. Їх об'єднує відповідальність за власне життя. Окремі акцентуації, зокрема дистимна, збудлива та застрягаюча, пов'язані з емоційною нестійкістю юнаків, а тому негативно позначаються на їх особистісній орієнтації в соціальному просторі. Соціальна активність спостерігається у представників гіпертимної та демонстративної акцентуацій характеру.

Висновок. Юнацький вік є одним із найважливіших періодів становлення особистості, оскільки на цьому етапі вікового розвитку спостерігається процес самовизначення юнаків в межах оточуючого середовища. Прояви акцентуованих рис характеру можуть негативно позначатися на процесі їх самореалізації в житті, а саме заважати ефективності і продуктивності виконання ними певних видів діяльності. У юнацькому віці переважаюча більшість - екзальтовані особистості. Юнаки, з означеним типом акцентуацій, характеризуються активністю, швидкими змінами настрою та емоційністю. Збудливий, дистимний, афективно-екзальтований та педантичний тип акцентуацій мають негативний вплив на процес самореалізації юнаків. Особистості з гіпертимним типом акцентуацій, тобто з такими рисами як активність, комунікабельність, мають високий рівень самореалізації.

Література

1. Абульханова К. А. Психология // МПСИ, 1999. – 54 с.
2. Ганнушкин П.Б. Избранные труды / П.Б. Гуннушкин. - М.: Издательский центр «Академия», 1964. – 207 с.
3. Гиппенрейтер Ю.Б. Психология индивидуальных различий, 2009.– 362 с.
4. Дружилов С.А. «Модные» психические состояния и акцентуации характера // Современные научные исследования и инновации. 2013. – 9 с.
5. Колесниченко В. О. Роль акцентуаций характера в самореализации личности: автореферат дис. кандидата психологических наук: 19.00.01 / Колесниченко Виолетта Олеговна; [Место защиты: Институт психологии РАН]. - Москва, 2013. – 18 с.
6. Кречмер Э. Строение тела и характер: Психология индивидуальных различий. - М.: Изд-во МГУ, 1982. – С. 219-247.
7. Леонгард К. Акцентуированные личности. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1997.– С. 38-70.
8. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков. - М., 1983. – С. 108-119.
9. Моросанова В.И. Индивидуальная саморегуляция и характер человека // Вопросы психологии. – 2007. – 67 с.
10. Подмазін С.І. Роль установки у формуванні та виявленні акцентуованих рис характеру у підлітків / Под ред. Ю.З.Гільбуха. - К.: 1994. – 87 с.

11. *Психологический словарь* / Под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Педагогика-Пресс, 1999. – С. 54-79.
12. Семёнов И. Н., Степанов С. Ю. Проблема предмета и метода психологического изучения рефлексии. — В кн.: Исследование проблем психологии творчества. М., 1983. – С. 104-192.

Відомості про авторів:

Ревякіна Ірина Миколаївна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри теоретичної та консультативної психології НПУ імені М. П. Драгоманова.

Курбанова Євдокія Костянтинівна – магістрантка кафедри теоретичної та консультативної психології Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М. П. Драгоманова.

Статтю подано до друку 08.04.2015.

УДК 159.923 – 055.2

© Д. О. Савенко, 2015 р.

Д. О. Савенко (м. Рівне)

КОНСТРУКТИВНО-ДЕСТРУКТИВНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ САМОІДЕНТИЧНОСТІ ЖІНКИ В ПЕРІОД РАНЬОГО ОНТОГЕНЕЗУ ДИТИНИ

З урахуванням сучасних наукових досліджень психології особистості материнство вивчається в аспекті задоволення жінкою своєю материнською роллю, особистісною та гендерною ідентифікацією. Самоідентичність жінки в період раннього віку дитини тісно пов'язана з її роллю матері і здатністю власного самовираження. В даній статті описані фактори, які сприяють процесу становлення материнства. Їх можна розділити на внутрішні і зовнішні. Внутрішніми факторами виступають певні умови, які склалися ще до вагітності і які жінка не в змозі змінити об'єктивно. До зовнішніх факторів відносять соціальні умови, те, що можна змінити.

Ключові слова: психологія особистості, гендерна ідентифікація, самоідентичність, материнство.

С учетом современных научных исследований психологии личности материнство изучается в аспекте удовлетворенности женщиной своей материнской ролью, личностной и гендерной идентификацией. Самоидентичность женщины в период раннего возраста ребенка тесно связана с ее ролью матери и способностью собственного самовыражения. Большинство психологов описывают стадии материнства в функции матери по отношению к ребенку. Однако осознание себя как матери и как женщины в период раннего развития ребенка, когда ребенок находится в периоде сепарации упускаются. В данной статье описаны факторы, которые способствуют процессу становления материнства. Их можно разделить на внутренние и внешние. Внутренними факторами выступают определенные условия, которые сложились еще до беременности и которые женщина не в состоянии изменить объективно. К внешним факторам относят социальные условия, то, что можно изменить.

Ключевые слова: психология личности, гендерная идентификация, самоидентичность, материнство.

In view of modern research psychology of personality motherhood is studied in terms of satisfaction wife parent role, personality and gender identity. Self-identity of women in the early age of the child is closely linked to its role of mother and the ability to own expression. All authors reduce maternal